

ÂSİYE OLMAK – 9

Bismillahirrahmanirrahim.

Elhamdülillahi Rabbi'l âlemin ve sallallahu ve selleme âlâ seyyidina Muhammed ve ala alihi ve sahbihi ecmaîn.

Âsiye kadın, Allah'a davetçi olmak, mü'minlerin safını bir kişi arttırmak gibi büyük hedefleri olan insandır. Sadece kendisini kurtaran, tesettürüne bürünüp, çocuklarını büyütüp cihat sevabı kazanan kısır kalmıştır, kendine mahsus iş yapmıştır. Ama Müslümanlığını, İslamlığını bütün insanlar kadar büyük düşünebilen ise asıl Allah'a imanının hakkını veren Âsiye kadındır. Bu nedenle hanım davetçiler, bütün insanların çocuklarını kendi çocukları, bütün insanları da Allah'a kullukta iman kardeşleri görebildikleri zaman Âsiyelik seviyesini yakalamış olurlar.

Burada iki ince çizgiyi çizmem gerekiyor:

Birincisi; bütün kadınlar evinden Allah için bir kere olsun bile amel yapmak için çıkmamış olan kadınlar, böyle bir sözü "Evet doğrudur. Hakikaten insan nasıl diğer insanları düşünmez?" diye tasdik edebilirler. Ederler de nitekim. Yani "Allah'a davet etmek bizim görevimizdir. Bu görev bütün insanlığın ortak görevidir." sözünü söylemek kolay, bunu ileri geri götürmek zordur.

Biz, Âsiye kadın, Allah'a davette kendisini görevli kabul eden Meryem kadın, "bu görevi nasıl ciddiyet ile yapar?" bunu açmak istemiyorum. Elbette sizler kendinizi bu uğurda feda ederek, her türlü cihat şartlarını kabul ederek bunu iddia etmenin bir bedeli olacağını, aksi takdirde "doğru" demekle Âsiye veya Meryem olunmayacağını tahmin ediyorsunuz.

İkinci çizgi; bilhassa hanım davetçiler, -davetçi kelimesini isterseniz bu derste hocahanım olarak kullanalım - hocahanımlar umumen bir medresede yetişirler. Onlara filan ilmihâl, filan tefsir notları okutulur. Az veya çok bir ilimleri olur. Yola çıkarlar. Mesela, on beş yaşının şartları gözetilerek öğretilmiş ilmihâli, üniversite okumuş, belli bir meslek erbabı olmuş bir hanımefendiye ders olarak anlatır. Din dindir, ilim ilimdir ama her bardağın şekli farklıdır. İnsanların kaldırma kapasiteleri, anlama seviyeleri farklıdır. O bunu takdir etmek zorundadır. Mesela, Ömer Nasuhi Bilmen Hocaefendi âlim, zamanının da mücahididir. Allah rahmet eylesin. Suyutî gibi istila döneminde yaşadığı ve ilmin unutulmaması için, bir insanın yapabileceğinin en güzelini yaptı. Fakat 1950'li yıllarda bir ilmihâl yazdı. 1950'li yıllarda ekmek satılan yere bakkal deniyordu, şimdi market deniyor. 1950'de İstanbul'da market diye bir şey yoktu. Çocuklar evden çıkarken "bakkal amcaya gidiyorum." diye çıkıyorlardı ama 2000'li yıllardan sonra çocuklar markete çıkmaya başladılar. Dil değişti, onu örneklendiriyorum. İlmihâl 1950'nin şartlarında yazıldı. Osmanlı medreselerinden mezun olmuş insanlar, hâlâ camilerde namaz kıldırıyordu, Ömer Nasuhi Bilmen rahmetullahi aleyh onlar için bir ilmihâl kitabı yazdı.

1970-1980'lerde bir medresede, bir hanımefendinin Ömer Nasuhi Bilmen ilmihâlini ders olarak okuması çok doğaldı. Çünkü kitabın yazılmasının üzerinden yirmi-otuz sene geçmemiştir ve kitap tazeliğini koruyordu. 2015 yılında Ömer Nasuhi Bilmen' in ilmihâli sözlük yardımı ile bile anlaşılacak kadar dili yabancı bir kitap hâline gelmiştir. Ancak hocaların, belli medrese eğitimi almışların bir iki sözlük yardımı ile veya kitabın usulüne, yordamına alışıarak okuyabilecekleri bir kitaptır.

Allah'a davet hususunda bayanların iki çizgisini çizelim dedik, ona göre konuşacağız. Birinci çizgi, herkes zaten böyle bir iddiaya sahip, onu ben konuşmuyorum bugün. İkincisi, davetçi

hanımefendinin, hocahanımın hangi insana, nerede ne konuşacağını takdir etmeden, karşısındakinin seviyesini belirlemeden bildiklerini anlatarak davet etmiş olması mümkün olamaz. Bağırması olur, konuşmuş olur, boşalmış olur, çok çok gürültü yapmış olur. Hâlbuki davet, insanların gönüllerine girmektedir. Kulağına giremediğin insanın gönlüne nasıl gireceksin? Kulağına giremiyorsun çünkü dediğini anlamıyor. Onun için Ömer Nasuhi Bilmen rahmetullahi aleyhi örnek verdik. Dedik ki “Ömer Nasuhi Bilmen rahmetullahi aleyh zamanının âlimiydi. Vasıflı insandı.” Şimdi Ömer Nasuhi Bilmen’ in kitabı hoca kitabı hâline geldi. Bulaşıktan, çamaşırdan yeni çıkmış gelmiş, bebeğini yeni emzirmiş, konuşulan şeyi dinleyecek kadar sabrı bile kalmamış yirmi tane bayana o kitaptan ders okuyorsun. Bu, vakit israfıdır, enerji israfıdır, umut tüketmektir. Böyle bir cihat yapılamaz.

Bedir’de ashabı kiram kılıç kullandılar. O kılıçlar ile Ebu Cehil’ in kafasını koparttılar. Şimdi bizim tankların önüne kılıç ile mi çıkmamız gerekir? Hayır, cihat etmemiz gerekir. Mühim olan kılıç kullanmak değil, cihat etmektir. Allah’ın rızasını kazanmak o cihadı yapmaktır. “Ashabı kiramın kılıcı vardı. Biz kılıcsız nasıl sevap kazanırız?” diyemeyiz. Mühim olan haramı helali anlatmaktır. Bu farzdır, bu vaciptir, bu müstehaptır, bunu anlatmaktır. Mühim olan teyemmümü, guslü öğretmektir. Mühim olan kadına, kadına mahsus özel hâllerde ne yapacağını öğretmektir. Arapça öğretirken, fıkıh öğretirken, tefsir öğretirken, ilmihâl öğretirken ana gaye yerine araçlara takılıp kalırsan çok yazık etmiş olursun.

Maalesef hoca hanımlar arasında bu ciddi bir hastalıktır. Kadınlar arasında çok yaygın olan ciddi bir hastalık; hurafe, menkıbe, hikâye, masal anlatma hastalığıdır. Şimdi size şöyle bir örnek vereyim. Yüz tane hanımefendiyi “dini sohbet var” diye çağırdığınızda “Size Bakara Sûre-i Celilesi’nden başlıyorum, sonuna kadar Kur’an’ı tefsir edeceğim.” dediğinizde hepsini kameraya alsanız bu şekilde bakın kaç kişi dikkat edecek. Başka bir gün tekrar aynı bayanlara “Selamünaleyküm hanım ablalar, size İslam tarihinden ciddi bir olay anlatacağım. Bir gün Bağdat’ta yaşlı bir hanımefendi varmış.” deyin ve kamera ile tekrar kayıt altına alın. Bakın gözler bu sefer nasıl size dikiliyor. Çünkü “Bağdat’ta bir hacı teyze varmış, ‘ben baldan başka bir şey yemem içmem.’ demiş. Melekler de ‘Bu kadını üzmemelim taşlar bal olsun.’ demişler. Taştan bal yapmışlar.” de, ne muharref Tevrat’ta ne muharref İncil’de olan bir masalı anlat, “Allah Allah” dedirtirsin. İnsanlar böyle hazır lokmalardan, hikâyelerden lezzet alırlar.

İyi hoca olmak veya insanların gönüllerine girmek için, bu tip bir masalları anlatan hocahanım da zâlimdir. Niye zâlimdir? İnsanların en zaruri bilgisi olan guslü bile bilmekte zorlandıkları bir zamanda, böyle bir masal ile insanları neden oyalyyorsun? Niye yalan konuşuyorsun? “Bizim bir hacı nine vardı. O hacı nine demişti ki; Yasin’in bir ayetini bin defa okursan şöyle olur böyle olur...” Masal oğlu masal. Bunu neden söylüyorsun sen? Madem böyle oluyordu, neden sen olmadın? Niye bin defa okumadın?

Masalı din gibi anlatmak da bir kadın hastalığıdır. Erkekler arasında da var, ama kadınlar arasında ibadet şuuru yaygınlığıyla yapılıyor. Onun için vurguluyorum. Davetçi masal ile ilgilenmez. Davetçinin derdi Allah’a çağırma. İnsanlara yağcılık da yapmaz. “Aman beni sevsinler, dediğimi anlasınlar” diye, Bağdat masalı anlatmanın gereği yoktur. Biz Şeriat’ımızı olduğu gibi anlatırız. İnsanlar beğenir mi beğenmez mi diye oturup ağlayacak hâlimiz yoktur. Biz görevimizi yapıp yapmadığımızı tefekkür etmek zorundayız.

Demek ki bugünkü konuşacağımız mesele; davetçinin insanların kapasitesine göre kendisini ayarlaması gerektiğidir. İnsanları ayarlayıp getiremezsin. Şöyle bir tasnif yapılamaz. “Çok hadis bilen

bir hoca hanımın dersi için yüz tane hadis bilen Müslüman'ı hadis biliyorlarsa dersi dinlemeleri için kabul ediyoruz." dediğimizde, ne yapmış oluruz? Hocaya göre talebe ayarlamış oluruz. Böyle bir şey olmaz. Talebenin seviyesi sıfırda, sıfıra göre kendini ayarlayıp kürsüye çıkmak gerekir. Sen seksen derecesin, talebeyi seksen puanlığa getirdikten sonra onların seni dinlemesine gerek kalmamış olur. Evet, hoca olarak sen seviyeni hiçbir zaman sıfırlamazsın. Ama talebenin seviyesini belirleyip konuştuğun zaman iyi bir davetçi olmuş olursun.

Sevgili Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem insanlarla oturup kalkıyordu. İnsanlara yukarıdan bakmıyordu. Oturduğu insanlar arasında şairler vardı, onlarla şairler düzeyinde edebiyatlı konuşuyordu. Çocuklar ile çocuk diliyle konuşuyordu. Nasıl çocuk "baba ben geldin, sen gitti" diyor, bu eğrilikler hoşumuza gidiyor, anne baba bunu taklit ediyorsa aynı şekilde Peygamber aleyhisselam Efendimiz de çocuklarla böyle taklit ederek konuşurdu. Muhabbet ederdi. Ağalar geldiğinde ağa dili ile konuşurdu. Çünkü derdi, insanlara dinlerini anlatmak, Allah'ı anlatmaktı.

Bunu anlatabilmek için de, insanların kulağına göre dili ayarlamak gerekir. Kulağa göre ayarlanmış dil, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dilidir. Kadınlar ile konuştuğunda kadınların lisanından, erkekler ile konuştuğunda da erkeklerin lisanından anlatmıştı.

Burada hanımefendiler küçük bir dipnot belirteceğim. Bu not çok önemlidir. İnsanların imanları aynı değil elbette. Ebubekir radiyallahu anhanın imanı ile bizim imanımız aynı mı? Hayır. İmanlarımız farklı olduğu gibi, bizim anlayış seviyelerimiz de farklıdır. Kimimiz cümlenin sonu gelmeden ne dediğini anlar. Kimimiz cümle bitince anlar. Kimimiz de o cümleyi ancak beş defa tekrar ettiğinde anlar.

Davet eden, Allah'a çağırın insan, bu inceliklere dikkat etmelidir. Bu inceliklere dikkat etmenin ilkelerini konuşuyoruz. Bizim örneğimiz, Sevgili Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'dir. Dolayısı ile biz, O'na bakarız, O'ndan örnek alırız, böylece ne yapmamız gerektiğine dair ayrıntılar çıkartırız. Bunun bir psikolojisi, sosyolojisi olabilir mi? Olabilir elbette. İnsanlara hitap etme, diksiyon vs. bunlar çok önemli şeylerdir. Siz beni burada izliyorsunuz, benim arkamdaki panonun beyaz olmasının sizin üzerinizde başka etkisi var, siyah bir pano olmasının başka etkisi var, yeşil bir pano olmasının başka bir etkisi var. Bu salon, daha koyu bir renk olsa, siz bu dersi daha farklı dinleyecektiniz.

Her şey insan üzerine etki ediyor. Konuşan hatibin, hitabetteki tonu etki ediyor. Bunların hepsini düşünen hatip, düşünen davetçi, düşünen hoca, Allah rızası için yaptığı işten bereket görür. Öbür türlü Allah rızası için yapıyorsun ama kalbinin mutmain olacağı iyi sonuçlar elde edemezsin, edemeyebilirsin.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz Buhari'nin Sahih'inde rivayet ettiği 127. hadis şerifte Ali radiyallahu anhdan bir öğüt naklediyor. Ali radiyallahu anh; Raşit halifelerin dördüncüsü, ilmin kapısı, Allah'ın aslanı, büyük sahabe; çok hoş bir şey söylüyor. Diyor ki ; "İnsanlara anlayacakları dilden konuşun." Sonra buyuruyor ki: "İnsanlar Allah'a ve Resûlullah'a yalancılık isnat etseler ya da 'inanmıyorum Allah'a' deseler hoşunuza mı gidecek bu? "

Bir olay anlatılır: Ali radiyallahu anh, bir gün birisini vaaz ederken dinliyor. Bakıyor ki adam derin derin meseleler konuşuyor, altından çıkılmayacak ilmi şeyler anlatıyor. Adamı yanına çağırıyor "sen ne anlatıyorsun?" diyor. O da "ayet tefsir ediyorum." diyor. "Bana bak!" diyor. "Ben bu ayetlerin

hangisinin, nerede, niye indiğini bilen biriyim. Buna rağmen her yerde bu ayetleri okumuyorum. Sen, Allah'a ve Resulüne sövülmesinden hoşlanıyor musun?" diyor. Bu söz de onun bir değişik rivayeti demek ki.

Burada çok önemli bir nokta var. Yani adam, ayet hadis okuyor. Ayet ve hadis okuyan birisi kötü bir iş yapmış olur mu? Yeri geldiğinde olur, kaş yaparken gözünü çıkartırsın. İnsanların, Allah'a ve peygambere imanları demir çelikten değildir. Pamuk ipliği ile bağlıdır. Demir çelikten imanımız olsa, şeytan umudunu keserdi. "Bunlar imandan vazgeçmez" derdi. Ama son nefese kadar hiç kimse iman garantisi taşıyor, kimsenin çelikten bir imanı yok. İmana, çelik halatlar ile bağlı değiliz, pamuk ipliği ile bağlı gibi ince, hassas ölçüler ile bağlıyız.

Bir insanın, Allah'a ve Peygamber'e hakaret edileceği şekilde giriş yapması yanlıştır. İnsanların seviyelerini takdir edip o seviyeye göre anlatım yapmak gerekir. Burada yegâne kaynağımız olan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem uygulamalarından örnekler zikretmek istiyorum.

Buhari'de 1397. ve Müslim'de de 14.olarak rivayet edilen hadis şerifte, Ebu Hureyre radiyallahu anh diyor ki, "Bir bedevi..." Bedevi; okuma yazma bilmeyen, şehir görmemiş, köylü demektir. Ama köyde yaşayan anlamında değil, kültürsüz adam anlamındadır.

Peygamber aleyhisselam Efendimiz, düşmanıya, dostuyla, herkesle oturmuştur. Şimdi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bedevinin kaba bir sorusuna verdiği cevaba bakıyoruz.

Adam demiş ki "Ya Resûlullah, bana öyle bir şey söyle ki o sözü yapayım ve cennete gireyim." "Bana İslam'ı anlat" demiyor, "neler yapmam gerektiğini anlat" demiyor. "Bir şey söyle, o söylediğini yapınca ben cennetlik olayım" diyor. Aslında bu sözü sormak bile ayıp sayılır. Ne demek bir şey söyle onu yapıp cennete gireyim? Ama adamın kapasitesi bu kadar. "Bana bir ansiklopedi ver, onu okuyup cennete gireyim" demiyor. "Bir cümle söyle, ben cennete gireyim" diyor.

Şimdi burada, bu adamın seviyesi iki cümleyi anlayacak düzeyde değil demek ki. Peki, Peygamber'ini örnek almış bir davetçi ne yapacak? Bir cümlelik cevap verecek ama adama "hadi İslam'ın yüzde sekseninden kurtardım seni" diyecek hâli de yok. Öyle bir cümle kuracaksın ki, yine İslam'ın tamamını anlatacaksın ona ama adam ürkemeyecek. "Tamam, bunu yaparım" diyecek. "Bunu yaparım" sözü ondan bir itiraf olacak, yapmam dese adam vebale girecek.

Davetçi, pratik olacak. Bu adamın kapasitesi uzun bir yazı okumaya uygun değil. Bir saat senin konuşmanı dinlemeye uygun değil. Sen samimi bir davetçi isen eğer, sana adam ipucu veriyor. "Bir cümleli dinlerim" diyor. Bu adama bir cümlelik konuşma yapacaksın. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bakın ne yapmış bu adama. Buhari'den ve Müslim'den naklediyoruz:

" لَا تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا وَتَقِيمِ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ "

1-Allah'a kulluk edeceksin, hiçbir şeyi şirk koşmayacaksın

2-Farz namazları kılacaksın

3-Farz olan zekâtı vereceksin

4-Ramazan-ı Şerif orucunu tutacaksın.

Hac yok dikkat ederseniz. Çünkü hac, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem son senesinden önceki sene farz oldu. Bu zat kim bilir altıncı, yedinci senede geldi. Henüz hac yok. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bu adama “şirk olmayacak, Allah’a kulluk edeceksin” dedi. Namaz, oruç ve zekâtı saydı. Şimdi bu zat, esasen Allah’a ibadet deyince Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Kur’an’da ne varsa kabul ettirdi ona, ama “yüz on dört sûreyi sana sayıyorum, bu sûrelere göre iman edeceksin” demedi. “Allah’a kulluk edeceksin, hiçbir şeyi şirk koşmayacaksın” dedi. Şirkin elli çeşidi var, ellisinden de onu garanti etti. Ama adamın kapasitesi uzun bilgi almaya uygun değil, “bir cümle istiyorum” dedi. Bir cümleyi de Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ona özetledi.

Sonra adam bedevi ya, “وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا” “Canımı elinde tutan Allah’a yemin ederim ben bu kadar yaparım, daha başka bir şey yapmam” demiş adam. Bu da adamın ikinci hatası. “Daha başka bir şey yapmam” diye neden yemin ediyorsun ki? Ama adam bu kadar düşünebiliyor. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem o adam gidince “cennetlik bir adam görmek isteyen bu adama baksın” buyurmuş. Çünkü adam samimi, geldi ve ne dedi? “Bir cümle söyle yapayım” dedi. Bir cümleyi de yapacağına söz verdi. Tamam, cennet budur zaten.

Bu soru, “İslam’ı bana özetle Ya Resûlullah” der gibiydi. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem İslam’ı özetleseydi belki on sayfalık bir metin özetleyecekti ama adam ürküp kaçacaktı. “Ben bunları yapamam” diyecekti. Adamın “yaparım” dediği şey, koca bir İslam aslında. Sonra adam hafif hafif ibadatlara ısınınca, bu soruyu sorduğuna da pişman olmuştur. Belki teheccüt bile kaçırmayan bir adam olmuştur. Ama Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem onu, o hâliyle itmedi, kendine çekti.

Bir başka örneği; Ebu Berze el-Eslemî isimli sahabi, gelmiş Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme soru sormuş, o anlatıyor. Diyor ki , “Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme gittim. Dedim ki, Ya Resûlullah şöyle işime yarayacak bir nasihat et bana” “كُلُّنِي عَلَى عَمَلٍ أَنْتَفَعُ بِهِ” Hadisteki metin bu. “Bana işime yarayacak bir nasihatte bulun.” Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem onun kapasitesine, içine baktıktan sonra yani bu adam namaz kılıyor camide, zekâtını da gelmiş Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme vermiş. Geçen hafta da Peygamber aleyhisselam ile beraber cihattaydı. Bugün boş vakti var adamın. Çok doğal bir şekilde “Ya Resûlullah bana bir iş göster” diyor. “Yeni bir cihadı bekle” demeye gerek yok ki. Adam zaten cihat ehli. “Namaza başla” diyeceksin ama adam zaten namaz kılıyor. Efendimiz “eve giderken yoldaki çalılarını kaldır yeter” buyurmuş.

O anda, o Müslüman’ın, Müslümanların yürüdükleri yollarda bir taş, çakıl veya bir odun parçasını kaldırması bile onun yararlanabileceği bir iş anlamına gelecek. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem hem onu boş tutmamış, hem sorusuna cevap vermiş, hem de bize kadar yoldan bir ağacı kaldırmanın Allah’ın razı olacağı bir iş olduğunu öğretmiş oldu.

Bir başka örnek, Ümmühani radiyallahu anha isimli kadın, Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme geliyor. Burada bunları altı çizili olarak kaydedin. Diyor ki “Ya Resûlullah, ben artık yaşlandım, takatim azaldı ve şişmanladım. Kilom arttı. Bana öyle bir amel göster ki, ben bu yaşlı, takatsiz, şişman hâlimle yapabileyim. Bana göre bir iş tarif et Ya Resûlullah.” Resûlullah’ın kadına “namaz kıl” demesine gerek yok. Ümmühani’nin namazını herkes biliyor. Bu kadın “fazladan bir iş öğret bana ya Resûlullah” diyor.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ona buyuruyor ki, “yüz defa Allahuekber de, yüz defa Elhamdülillah de, yüz defa Subhanallah de. Bunları yerine getirirsen, Allah yolunda cihat için

gemlenmiş, yani Allah yolunda koşan yüz tane atın olsa ve yüz tane deveyi kurban etsen, yüz tane köle azat etsen bu kadar sevap kazanamazsın sen” buyurmuş.

Burada çok önemli bir ipucu var. Nedir o? Kadın; “ben yaşlıyım, zayıfım çalışıp sadaka verecek hâlim yok. Şişmanım nefes alamıyorum eğilip rükû yapamıyorum.” Diyor. “Gece teheccüde kalk” dese zaten kadın, yerinden kalkmıyor. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bunun yüz tane atı olsa onları cihatta kullanamayacağını gördü, yüz tane köle azat edecek parası olmadığını gördü, yüz tane deveyi Allah için kurban edip fakirlere dağıtacak hâli olmadığını gördü. Hepsinin yerine “yüz defa allahuekber, elhamdülillah, subhanallah demek senin için” dedi. “Sen de bununla Allah’ın rızasını kazan” diye nasihat etmiş oldu.

Peki, biz buradan yola çıkarak pazılarını şişirdiğinde araba lastiği gibi olan bir gence “ yüz defa subhanallah de, yüz atı koşturmaktan daha değerlidir” diyebilir miyiz? Yerine göre, çapına göre konuşuruz. Bu kadın özrünü beyan ediyor. “Yaşlıyım, hastayım, şişmanım” diyor. Bu kadının yapacağı hiçbir şey yok. “Gel İslam’a hizmet et” desen hizmet ettiği yerdekilerin başına bela olacak. Buna bir bakıcı vermek gerekir. O zaman “sen otur evinde, yüzer defa bu tesbihatı yap, senin için yüz at ile cihat etmekten daha değerlidir bu” deriz. Adamına göre, çapına göre, ihtiyaca göre konuşmak zorundayız.

Davetçi budur. Herkese iş bulacaksın. Herkesi bir yere oturtacaksın. Herkese aynı ayakkabıyı dağıtırsan zâlim olursun. Yüz kişi var burada, yüz tane otuz altı numara ayakkabı getirdim. Kimin ayağı otuz altı ise ona uyacak, ayağı otuz yedi olana dar gelecek, otuz beş olana hiç olmayacak. Ben dolayısı ile beş kişinin ayağı otuz altı ise, beş ayakkabı getirmiş oldum sayılır. Ayakkabıların doksan beşi boşa gitmiş oldu.

Bir mecliste, sabaha kadar tespih çekmekten başka bir iş yapamayacak çapta, Ümmühani gibi bir kadın var. Orada beş ayda Kur’an’ı baştan sona ezberleyecek zeki genç kız var. Orada eli kalem tutup, kâfirlere karşı yazı yazacak çapta hanım kız var. Orada Buhari’yi şerhi ile ezberleyecek, hadis hocası olacak kız var. Orada matematik kafası çok iyi olan bir hanım kız var. İlmihâl okuduğu zaman bir sürü formüller üretebiliyor. Başka bir kız var, fen kültürü çok iyi, Müslümanların hanım doktoru olabilir. Ama sen hepsine “bu ilmihâli burada yirmi sene okuyacaksınız” diyorsun. Bu herkese otuz altı numara ayakkabı vermek gibi olmuş olur. Sen kimin ayağı otuz altı ise ona iyilik yaptın. Gerisini bekletiyorsun, hayal kırıklığına uğrattıyorsun.

Davetçi nerede ne konuşacağını, kime ne tavsiye edeceğini bilmelidir. Genç bir kıza “sen muhakkak bir zikir meclisine katıl. Sabahlara kadar zikir yap, akşama kadar da bulaşık yıka” diyemezsin. “Zekân ne, kapasiten ne?” diye öğrenir ona göre öğütte bulunursun. Çünkü davetçi kar yuvarlamaz. Bardaklara su doldurur. Herkesin bardağına göre su doldurur. Dağdan kar yuvarladığın zaman, bir işe yaramış olmazsın.

Burada Sehl bin Sa’d Saidi radiyallahu anh sahabe, bir adamın Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme gelip sorduğu bir soruya verdiği cevabı, çok hassas. Adam gelmiş: “Ya Resûlullah, bana öyle bir iş tavsiye et ki, senin tavsiyene ben uyduğumda beni hem Allah sevsin hem insanlar sevsin.” Bu adama çok pratik bir cevap vermek gerekir. “İslam’ı yaşa” demek yeterli değil. Zaten İslam’ı yaşamasa peygambere sormazdı. Bu adama uzun uzun Bağdat hikâyesi anlatamazsın. Peygamber aleyhisselam gibi bir cümle söyleyeceksin. Efendimiz ona “Dünyaya tenezzül etme, Allah sever seni, insanların malına tenezzül etme, insanlar da sever seni” buyurmuş. Çünkü dünyayı put edinirsen Allah seni

sevmez. İnsanların parasına göz koyar “benim de param böyle olsun” dersin, insanlar sana karşı tedbirli olurlar. İnsanlar, bedava verseler bile onların elindekileri almaya kalkmazsan senden memnun olurlar. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem formül öğretiyor. “Hem Allah, hem insanlar sevsin istiyorsan dünyaya tenezzül etmeyeceksin, milletin bağı, bahçesi ile ilgilenmeyeceksin. Seni o zaman severler” diyor.

Tekrar Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemden örnekler görüyoruz. Burada hanımefendiler, muhakkak defalarca gördüğünüz bir çarpıklığa örnek vermek istiyorum. Şimdi sizlerin yaşı genç, size ben burada torunlara nasıl muamele yapılacağını anlatırsam israf olur. Çocuğu olmayan insana, torunu nasıl anlatacaksın? Yetmiş yaşını geçmiş, bir sürü hastalığı olan, evlenmiş, elli tane hanım burada oturduklarında, genç bir kızın evlenirken nelere dikkat etmesi gerektiğini anlatsam bu da yanlış olur. Fıkıh meselelerinde böyle, züht amel meselelerinde de böyledir. Gencin konusu başka, ihtiyarın konusu başkadır.

Eğer davetçi, karşındakilerin; yaş seviyelerini, kültür seviyelerini tespit edemezse, birini kıs kıs güldürür, öbürünün de suratını astırır. Birinin şehvetini kıskırtırsın, öbürüne de kocasından çektiği işkenceleri hatırlattığın için dininden soğutursun. Herkese nasıl konuşacağını bileceksin. Eğer ortalama bir salon ise, mesela; kırkı ihtiyar, yirmisi orta yaşlı, şu kadarı da genç ise o zaman ortalama sözler konuşacaksın. Aynı hadisleri, aynı ayetleri okuyacaksın ama herkesin durumunu gözeterek okuyacaksın.

Bir sayfalık, kadınların özel hâlleri ile ilgili ilmihâl bölümünü okurken; senin kafanda gençler açısından cazip olacak yerlerin altı çizili olmalıdır. Oraya vurgulama yaparsın. Yetmiş yaşında olan, menopoz dönemini bitirmiş kadınlara “buna böyle dikkat etmek gerekir” diye anlatmaya gerek yoktur. Onların öğretmen olacak hâlleri yok. Herkese yerine göre konuşabildiğin zaman hoca olmuş olursun.

Ahmed bin Hanbel’in Müsned’inden 6739. hadis-i şerifi bir örnek olarak zikretmek istiyorum. Abdullah İbni Amr bin As radiyallahu anh bir hadis rivayet ediyor. Hepimiz için çok büyük bir ders ve Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemi tanıma, kendimize örnek görme konusunda muhteşem. Abdullah İbni Amr bin As radiyallahu anh diyor ki: “Peygamber aleyhisselam ile oturuyorduk. Bir genç geldi “Ya Resûlullah oruçlu iken hanımımı öpebilir miyim?” dedi.” Efendimiz de “hayır” buyurdu. Yani “öpemezsin” demiş. “Yine öyle bir oturum esnasında bir yaşlı gelip Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme aynı soruyu sormuş. “Ya Resûlullah, oruçlu iken hanımımı öpsem caiz midir” demiş. Efendimiz: “Öpebilirsin” buyurmuş.

Aynı zamanda veya farklı zamanlarda Peygamber aleyhisselam Efendimiz'e aynı soru soruluyor. “Oruçlu iken hanımımı öpebilir miyim?” diye genç sorduğunda “hayır” diyor, ihtiyar sorunca “öpebilirsin” diyor. Burada Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’in birbirinden farklı cevapları ortaya çıkıyor. Oradaki sahabeler birbirlerine “hatırlıyor musun gence yok demişti” gibi birbirlerine bakıyorlar. Ama “neden böyle söyledin Ya Resûlullah” diye itiraz da etmiyorlar. Sahabede edep, kâmil bir edep var. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuş ki “Birbirinize neden fiskos ettiğinizi anlıyorum ama bir şeye dikkat etmediniz. İhtiyar oruçlu olduğunu bilir, kendisini dizginler, frenler. Gence izin verseydim, o kendisini tutamaz orucunun başı derde girerdi.”

Buradan kendimize ne ders çıkartıyoruz? Peygamber aleyhisselam Efendimiz, bir gence vereceği cevabın o genci nasıl yönlendireceğini, ne tür bir risk taşıyacağını özellikle düşünerek cevap

veriyor. İhtiyar geldiğinde ihtiyara göre cevap veriyor. Bundan mesela; fakih olan Ebu Hanife rahmetullahi aleyh hüküm çıkartıyor. Diyor ki: “Demek ki Ramazan-ı Şerif’te erkek ve kadının oruçlu iken birbirlerini öpmeleri orucu bozmuyor. Sonrası tehlike olursa oruç bozuluyor.” Zaten bu iki hadis birleşiminden bu hüküm çıkıyor.

Burada, Allah’a davet eden bir hanımefendinin, konuştuğu cümlenin hangi yaşa ve kültüre göre insanlar tarafından algılanacağını düşünmesi gerektiğine örnek vermiş oluyoruz.

Burada Ka’b Bin Malik isimli sahabenin torunu bir olay naklediyor. Ahmed bin Hanbel’den 15785. hadis-i şerifi naklediyorum. Kur’an’ı Kerim’de Şuara Suresi var. Biliyorsunuz “şairler” demek. Orada Allah Teâlâ: “وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ” buyuruyor. Ayette “şairler böyle boş işlerin peşinde koşarlar” gibi bir ifade var. Daha doğrusu şairler ile ilgili “mücahittirler, aferin” gibi bir ifade yok. Şiire izin var, yasak değil ama şairlerin arkasında da soru işareti var. Ka’b İbni Malik radiyallahu anh Efendimiz’e “Ya Resûlullah şairler ile ilgili Allah, ne yasak getirdi ne de aferin dedi. Biz şiir hakkında ne düşünelim?” gibi bir soru soruyor.

Mesele anlaşıldı değil mi? Yani Kur’an’ı Kerim şiire sıcak bakmıyor, yasak da getirmiyor. Ka’b İbni Malik radiyallahu anh kimdir? Tebuk Gazvesi’ne katılmayıp da sonra Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem cezalandırdığı, Tevbe Sûresi’nde zikredilen “وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا” o geri kalan üç sahabeden biridir. Gazveden geri kaldığı için Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem hanımı ile bile ona konuşma yasağı gönderdi. Kimse selamını almadı ama tövbesini kabul etti Allah. Ne muhteşem bir tövbe ile Rabb’ine kavuştu. Şimdi bu zat, “ne yapacağız Ya Resûlullah şiir hakkında ne düşüneceğiz” diye soruyor. Efendimiz buyuruyor ki: “إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُجَاهِدُ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ” “Mü’min kılıcı ve dili ile savaş yapar” diyor.

Şimdi Kur’an-ı Kerim şairlere sıcak bakmıyor, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem “ben böyle düşünüyorum” demiyor. Bu Kur’an’ın üslubuna ters düşer. Ama çok güzel bir cümle ile “sen şiirine devam et ama bir şartla, cihat niyeti ile yap bunu” diyor. “إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُجَاهِدُ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ” “Mü’min kılıcı ile ve dili ile savaş yapar” diyor.” Yani senin şiirin, Allah yolunda hizmette ise, cihat niyetiyle ise devam et. Yok, senin şiirin cihat niyetli bir şiir değilse Kur’an-ı Kerim sana ‘uzatma bu işi zaten’ dedi” diye öğretmiş oluyor Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem.

Bir kere daha ne görüyoruz, bir Müslüman’a Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, onun özel durumunu dikkate alarak cevap veriyor. Çünkü Ka’b İbni Malik yani burada bir miktar endişeleniyor. Herhâlde şiir kabiliyeti var. “Bu kabiliyetim ne olacak benim” diyor. Merak ediyor. Efendimiz “Allah’ın indirdiği ayet hakkında mı beni konuşturacaksın” deyip onu başından savmıyor. Onun gönlünü hoşnut ediyor, hakikati de önüne koyuyor. “Cihatta kullanılan şiir, şiirdir. Gerisini boş ver” diyor.

Davetçi, bu mantık ile hareket edecek. Yani sadece insanlara “Kur’an’da bu ayeti okumuyor musun, senin dinin imanın yok mu? Ayet işte tamam ne uzatıyorsun” diyemez. Bu yeterli değil. Zaten o da senin kadar o ayeti biliyor. Efendimiz aleyhisselatü vesselam o sahabeye ne yapması gerektiğini de öğretiyor: “Cihatta kullan, dinine hizmet et bu şiirle” diyor. Sadece “şairleri Allah yermiştir Şuara Sûresi’nde, bizim için şiir bitmiştir” deyip gitmek yeterli değil, insanlara alternatif göstermek gerektiğini de hadis-i şeriften okuyoruz.

Yezid İbni Seleme isimli zat, sahabe, sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'e geliyor. Tirmizi'de 2683. hadis-i şeriftir. Rakamı özellikle veriyorum çünkü bunu arşivinize koymanız gerekiyor.

Günün birinde üç saat bir yerde konferans vermeye kalkarsanız, bu hadisi unutmayın. Karşınızdakiler hacı teyzeymiş, İmam Hatip kızlarıymış önemli değil. Yezid İbni Seleme sahabeydi. Şu dünyada şu anda bir milyardan fazla Müslüman var. Hepimiz toplansak Allah katında Yezid İbni Seleme'nin tırnağı etmeyiz. Çünkü sahabedir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem diyor ki “ **إِنِّي قَدْ** ”
“أَخَافُ أَنْ يُنْسِيَنِي أَوْلَهُ آخِرُهُ” “Ya Resûlullah, senin çok hadisini dinledim. **“سَمِعْتُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا**
Korkuyorum, sonradan anlattıkların bana öncekileri unutturacak” Yani ben senden çok hadis dinledim. Şimdi “yeni dinlediklerim, eski dinlediklerimi acaba unutturur mu” diye korkmaya başladım. Yezid ibni Seleme radiyallahu anh nesinden şüphe ediyor? “Unutmaya başlayacağım. Unutmak da istemiyorum” Ama belli, artık bardak dolmuş yeni su koyarsam eski su dökülecek muhakkak diye düşünüyor. **“فَحَدَّثَنِي بِكَلِمَةٍ تَكُونُ جَمَاعًا”** “Hepsi bir arada olacak bir nasihat et bana.”

Şimdi buradaki bu soruyu anladık değil mi? “Yani artık benim yeni dinlediğim şeyler, bana eskileri unutturacak diye korkuyorum” Zekâsı uygun değil, ihtiyar, işi çok, çocukları kalabalık olabilir, sebebini söylemiyor. Ama bir derdi var sahabenin. Nedir o? “Geçenki dersi unuttum ben şimdi. Aklımda kalmıyor. Bugünkünü anladım zannediyorum, yarınkini okuyunca bu sefer dünkü unutuluyor. Bana o zaman bir cümle söyle Ya Resûlullah ben ortada düzeltiyim bu işi.”

Çok net bir cevap vermiş Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem: **“اتَّقِ اللَّهَ فِيمَا تَعْلَمُ”** “Bildiğin kadarı ile Allah'tan kork” buyurmuş. Bildiğin kadarı ile Allah'tan kork. Ne demek bu? Sen gerçekten unuttun da yanlış yaptıysan korkma, Allah seni affeder. Ama bildiklerini samimi bir şekilde uygula. Bu arada evvelki haftanın dersini unutursan, dert etme sen. Çünkü bu senin elindeki bir imkân değil. Bardağın iki yüz miligram, iki yüz on miligram su koyulunca on gram taşı. Bu kadar. “Sen geri zekâlısın, çekil ashabımın arasından git” demedi ona. Bir şey istedi ondan.

Nedir o? Samimi ol. Tembellikten, beğenmemezlikten, şımarıklıktan değil, gerçekten kafan almadığı için bu durumdaysan, korkma. Sen samimi bir şekilde bildiğin her şeyi uygula. Bilmediğin şeylerde, Allah'a havale et gitsin. Gerisine karışma.

Burada hanımefendiler, bir örnekten daha Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem derdinin bilgi hamallığı olmadığını görüyoruz. O, samimiyet istiyor. **“اتَّقِ اللَّهَ فِيمَا تَعْلَمُ”** Bildiğin kadarı ile Allah'tan kork sen bir defa. Gerisine karışma. Elli sene akıllı yaşayıp elli birinci sene delirse, onun bunun ne suçu var? Allahu Teâlâ ona hastalık vermiş, musibet vermiş bitti. Yani bu neye benziyor biliyor musunuz?

Abdestte kolları yıkamak abdestin farzlarından. Bir insanın sol kolu koptu diyelim. Sol kolu yıkamak, abdestin farzlarından, ne olacak şimdi? Adama “sen bir kolunu yıkamadığına göre Müslüman değilsin” mi diyeceğiz. Hayır. İki kolu olan iki kolunu yıkayacak. Bir kolu olan bir kolunu suyun altına sokup yıkayacak. Hatta onu yıkayacak öbür kolu olmadığı için de suyun içine ne kadar sokabiliyorsa o kadar. Sokamıyorsa o da yok. **“اتَّقِ اللَّهَ فِيمَا تَعْلَمُ”** Sen bildiklerinde Allah'tan kork, gerisi kolay. Bildiğinde Allah'tan kork. Hadisin aslı öyle ama anlamından bu çıkıyor.

Davetçi, yokuşa sürme memuru değildir. Trafik cezası kesen polis değildir. Yön gösteren levhadır davetçi. Yön gösterir. “Böyle git” der. “Hızlı gidemiyorum” dersin, “merak etme ileride bir

mola verirsin" der. Davetçi, umut verir, ürkütmez. Davetçi, aşı yapar mikroba karşı korur. Davetçi, her insanın bir kapasitesi olduğunu bilir. İmanda da kapasite farkı var. İlimde de kapasite farkı var. Sevgide kapasite farkı var. Ebubekir'in peygamber sevgisi ile başka bir sahabenin peygamber sevgisi aynı değildi ki. Hepsi çok seviyorlardı ama Ebubekir ile melekler de yarışamadılar. Ebubekir'in önünde melekler bile pes etti. Herkes farklı yaratılmış. İnsanların hepsine göre de bir din de olmayacağına göre, insanlar beceribildikleri kadar Allah'a kulluk edecekler.

Burada farzları bedeviye nasıl saymıştı? Farz namazları kılacaksın, farz Ramazan'ı tut, farz zekâti ver, hac farz ise sana yap, şirk de koşma, "Rabb'im Allah'tır" de tamam. "Ben başka bir şey yapmam ama" dediğinde "tamam cennete girersin, şirk koşmadıktan sonra her ibadeti yaptıktan sonra başka ne kaldı ki." Ne yapacaksın ki zaten.

İslam, on milyon maddeli bir ansiklopedi değildir. Maddeleri var. Bütün maddeleri saysan iki yüzü göremezsin. İki yüz görevi yoktur Müslüman'ın bu dünyada. Namaz her gün kılındığı için, Ramazan her sene geldiği için çok görev varmış gibi görülüyor. Yalan konuşma, namaz bir tane zaten. Gıybet etme, zaten hac ömürde bir defa yapılıyor. Davetçi bu ince, hassas ölçülere dikkat edecek, aksi takdirde ya dinden soğutur ya da dini bitirilemez bir yük hâline getirir.

İnşallah vaktimiz yeterse "nafileler üzerinden tuzağa düşmemek gerekir" diye bir ders yapacağız inşallah. Nafileleri Allahu Teâlâ'nın neden nafile olarak bıraktığını konuşacağız. Her hâlükarda Ümmet-i Muhammed olarak biz şuna iman ediyoruz. Rabb'imize kulluğumuzun farzları var. Bunlarda hiç pazarlık yok. Beş vakit namazda pazarlık yok, Ramazan orucunda pazarlık yok, şirkten taviz yok, şirk yok.

Bunun dışında ne yapabilirsen, seni Allah o kadar istiyor demektir. Oturup bir bayan için sekiz ayda Kur'an'ı ezberleyecek diye hocaları karar verebiliyor ise o bayan hafız olmalı. Onu Allah öyle istiyor. Ama "medresemiz kapanacak on beş talebe gerekiyor, bu üç kız muhakkak burada olsun. Bunlar olmazsa kurs kapanacak bizim" diyene de yazıklar olsun. Bütün betonlar ve görevler insana hizmet içindir. Sen üç tane hanım kızımızı, hafız olamayacaklarını bildiğin hâlde sırf senin mesleğin, memurluğun, Kur'an kursun kapanmasın diye hafızlık bölümünde çürütüyorsun. Biz yirmi tane Kur'an kursu kapatırız, bir kızımızı orada heba etmeyiz.

Hafızlık bu kâinatta, altın taçtan daha değerlidir. Ama yapabilen için. İyi bir hafız, bu zamanın sahabesi demek, bu zamanın Nesibesi demek. Ama Kur'an hafızı, ezbercisi değil. Kayıt cihazını demiyorum. Kur'an'ı bir sonraki nesle, edebi ile farzları ile ahlaki ile taşıyacak, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan hanım kızıdan söz ediyorum.

O zaman bizim Ümmet olarak vazifemiz bellidir. Bu vazifemizi yerine getireceğiz. Gerisini Allah'a havale edeceğiz.

Bir örnek daha zikreylim. İbni Ömer radiyallahu anhdan rivayet ediliyor. Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme bir adam geliyor. Dikkat edin herkes gelip Peygamber aleyhisselamin kapısını vurmuş. Kimse ondan "çarpılır mıyım" diye korkmamış. Çok açık ve seçik bir şekilde konuşmuşlar. Yalan konuşmamışlar, yağcılık yapmamışlar. Diyor ki: "Ya Resûlullah " يَا رَسُولَ اللَّهِ حَدِّثْنِي " بِحَدِيثٍ وَاجْعَلْهُ مُوجِزًا " Deyime dikkat edin "Bana nasihat et, ama kısa olsun" "وَاجْعَلْهُ مُوجِزًا" "Kısa olacak." Peygambere böyle denir mi? Bu da ne yahu? Bedevi bu der. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem

“peki” deyip buyurmuş “صَلِّ صَلَاةَ مُؤَدِّعٍ” “kıldığın namazı son namaz gibi kıl” “فَإِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ” “Sen her ne kadar Allah’ı görmüyorsan da Allah seni görüyor. Dolayısı ile son namazın gibi kıl, namaz kaliteli olsun” “وَأَيْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَعِشُ غَنِيًّا” “İnsanların malına tenezzül etme, zengin olursun.” “وَأَيَّاكَ وَمَا يُعْتَدِرُ مِنْهُ” “Sonra özür dilenecek bir iş de yapma.” Adam “özet bir ilim ver bana Ya Resûlullah” deyince Efendimiz ona üç cümle söylemiş.”Namazın son namaz gibi olsun, insanların malına tenezzül etme, özür dileyeceğin işi yapma.” Bitti. Bunu da anlamıyor ise adam, zaten peygambere neden soru sorsun?

Bu nasihati yaptığı insanlar, bu üç cümleden neredeyse üç nesil yetiştirdiler. Onlara üç cümle söyledi ama üç aşu gibi oldu, cihattan bir daha geri gelmediler. İbadetlerini bir daha bırakmadılar. Bu zavallıya, “bana kısa konuş” diyen birine, uzun uzun nasihatler etseydi adam esneyecekti önünde, anlamayacaktı. Küçük fincan ile gelmiş onun önüne ” bu fincanıma süt koy Ya Resûlullah” diyor. Bir kova süt döksen fincanına, süt hep yere dökülecek. O fincana adam yirmi miligram süt istiyor. Fincanı bu kadar. “Yok biz büyük kap ile veririz, bir bidon alırsan al. Yoksa yok” demedi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem.

Hoca hanım mısın, davetçi misin sana fincan ile gelen olacak, hatta fincan ile değil çay kaşığı ile gelecek. Akli o kadar. Kepçe ile gelecek, bidon ile gelecek, varil ile gelecek. Herkesi yerinde, zamanında değerlendireceksin ki, zamanında Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem mesleği olan Allah’a daveti en iyi şekilde yapmış olursun. İnsanlara göre sen ayarlanacaksın. Tavizde değil, yağcılıkta, dalkavuklukta değil. Şeriat’ın heybetini hiçbir zaman sarsma. Allah’ın dininden taviz verme. Üslup ve taktikte sen insanlara ayarlanacaksın. İnsanlar sana değil.

Ve sallallahu ve selleme âlâ seyyidina Muhammed ve ala alihi ve sahbihi ecmaîn
Vel’hamdülillahi Rabbil âlemin.